

Stembrowicz, Kazimierz

"Życie codzienne w ruskim i rosyjskim mieście feudalnym", Michał Rabinowicz, przeł. Witold Dłuski : [recenzja]

Przegląd Historyczny 77/2, 419

1986

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Michał Rabinowicz, *Życie codzienne w ruskim i rosyjskim mieście feudalnym*, przełożył Witold Dłuski, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1985, s. 352.

Pomysł wydania w znakomitej serii PIW-owskiej pracy świetnego uczonego radzieckiego starszego pokolenia, archeologa z wykształcenia i etnografa z zamiłowania, był ze wszech miar udany. Zadaniu sprostał także tłumacz, który wykonał pracę niełatwą. Tylko wydawnictwo nie potrafiło zapewnić względnej choćby jakości ilustracji barwnych, co staje się powoli notoryczną cechą naszych książek. Polski miłośnik historii otrzymał bardzo pożyteczną lekturę z zakresu dziejów Rosji „od kuchni”, co stanowi o podwójnym sukcesie wydawniczym, bowiem historia Rcsji cieszy się u nas zainteresowaniem niewspółmiernie większym niż świadczy o tym liczba publikacji na ten temat. Książka w wersji oryginalnej („Oczierki etnografii ruskogo feodalnego goroda”) ukazała się w ZSRR w 1978 r. (w nakładzie jeszcze niższym niż polskie tłumaczenie). Stanowi chyba idealny wzór książki popularnonaukowej, napisanej (i przetłumaczonej) żywo, ciekawie i zapatrzonej w dość rozbudowany aparat przypisów. Autor zawarł poruszoną problematykę w kilkudziesięciu szkicach, „z których każdy jest poświęcony pewnej dziedzinie etnografii rosyjskiego miasta”. Czytelnik znajdzie tutaj prawie to wszystko w zakresie życia codziennego mieszkańców miast ruskich i rosyjskich na przestrzeni od IX do XIX wieku (według radzieckiej interpretacji trwania feudalizmu w Rcsji), co udało się zebrać na ten temat dzięki dotychczasowym osiągnięciom uczonych rosyjskich i radzieckich oraz własnym badaniom autora. Materiał, który prezentuje książka obejmuje w zasadzie tylko obszar Rosji europejskiej. Do autora można mieć chyba pretensję o to, że może zbyt obszernie potraktował niektóre zagadnienia (np. kwestię spraw dotyczących małżeństwa) zaniedbując inne (np. życie religijne). Zabrakło, a szkoda, rozdziału o ówczesnej „służbie zdrewia”, chociaż są na ten temat dane wystarczające do skreślenia równie ciekawego rozdziału. Olbrzymi zakres chronologiczny pracy przy równoczesnym olbrzymim zasięgu terytorialnym przedstawianych zagadnień musiał z konieczności zubożyć jej warstwę informacyjną. Chciałoby się w przyszłości przeczytać książkę o życiu codziennym np. Moskwy w XVI i XVII wieku. Byłaby to lektura z całą pewnością pasjonująca. Na razie trzeba zadowolić się omówioną, bardzo dobrą, ale i ogólną książką.

K. S.

Jean Richard, *Saint Louis roi d'une France féodale, soutien de la Terre sainte*, Fayard, Paris 1983, s. 638, ilustr., mapy, tab. genealogiczne.

Praca poświęcona Ludwikowi IX Świętemu, królowi Francji w l. 1226—1270, ukazała się w serii biografii wybitnych postaci historycznych, przeważnie władców tego kraju. Autor, profesor uniwersytetu w Dijon, wybitny znawca Wschodu łacińskiego i feudalizmu francuskiego, nazywa swą pracę esejem.

Praca nie ma przypisów. Ograniczony aparat naukowy skupiony jest w aneksie, który zawiera zestaw wydawnictw źródłowych, ułożony według zagadnień poruszonych w książce. W bibliografii autor podał głównie literaturę francuskojęzyczną, zamieścił jednak także najważniejsze prace angielskie, amerykańskie i niemieckie. W aneksie zamieszczono też chronologię wydarzeń od 1200 r. tj. daty ślubu rodziców św. Ludwika, Ludwika VIII i Blanki Kastylijskiej. Do tego czasu, a nawet jeszcze wcześniej, cofa się Richard wyjaśniając genezę oma-